

*Дьомін О.Б.,
доктор історичних наук,
професор, завідуючий кафедрою нової та новітньої історії
історичного факультету Одеського національного університету імені І.І. Мечникова*

БРИТАНСЬКА ПОЛІТИКА КОРОЛЕВИ ЄЛИЗАВЕТИ ТЮДОР В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ 60-х років XVI століття

Анотація. В статті проаналізований взаємозв'язок шотландської політики Англії та «ірландського питання» в роки правління королеви Єлизавети (1558 – 1603), показаний вплив британської політики на зовнішньополітичний курс країни.

Ключові слова: Англія, Шотландія, Ірландія, Єлизавета Тюдор, британська політика, міжнародні відносини.

Піднесення Англії до рівня лідера світової політики розпочалось в другій половині XVI ст. Багато в чому воно зобов'язане вирішенню англійською королевою Єлизаветою Тюдор (1558 – 1603) складних питань міжбританських відносин, вірніше, зниження рівню їх впливу на внутрішню та зовнішню політику країни.

Друга половина 1560-х рр. британської історії знаменна подіями, пов'язаними із долею шотландської королеви Марії Стюарт, які врешті-решт привели її до ешафоту. Драматизм особистості, підкріплений літературними талантами письменників наступних століть, що донесли історичну колізію до широкого читача, залишив у затінку загальну динаміку політичного розвитку Англії більш ніж п'яти років.

В історичній літературі англо-ірландські відносини характеризують в світі, головним чином, релігійних розбіжностей, або, як це було притаманно радянській історіографії, антиколоніальної боротьби ірландського народу. Англо-шотландські відносини вимальовувались як зіткнення двох жінок-королев, як боротьба двох тенденцій державного управління. Автор цієї статті в попередніх роботах намагався показати взаємозв'язок подій в усіх трьох частинах Британських островів [1].

Політичний простір островів був поділений між трьома коронами: англійською, ірландською та шотландською. В 40-х рр. XVI ст. ірландська корона дісталась королю Англії Генріху VIII Тюдор, потім перейшла у спадок до королеви Єлизавети. В перші роки її правління ситуація в Ірландії визначалась новою релігійною політикою Лондону, пов'язаною із скасуванням католицьких заходів

часів королеви Марії Тюдор та зростанням соціальної напруги.

Новий етап в ірландській політиці Єлизавети позначився з 1566 р. По-перше, він був пов'язаний з активізацією виступів О'Нейла [2], одного із найзначніших кланових вождів ірландської провінції Ольстер, що вже в 1559 – 1562 рр. активно боровся із англійцями. По-друге, англійська адміністрація Ірландії зажадала від Лондона впровадження рішучих дій для «втихомирення» Ольстера. У зв'язку із цим, ірландське питання обговорювалось на засіданнях англійського парламенту 1566 р. [3]. По-третє, і це було ледве не головним, після довгих років напруги виникла розрядка у міжнародних відносинах, сформувались сприятливі зовнішньополітичні умови для вирішення ірландського питання. Це призвело до того, що, з одного боку, Лондон зміг зосередити увагу на подіях в Ірландії, а з другого – невдалими виявились спроби О'Нейла знайти підтримку за кордоном.

Останнє стало актуальним, бо якраз тоді О'Нейл спробував згуртувати внутрішні та зовнішні сили для боротьби з англійцями. Певні сподівання прибічники О'Нейла поклали на допомогу Іспанії, Франції, Шотландії та Ватикану. Проте, контакти О'Нейла з іспанським посольством в Лондоні у 1563 – 1564 рр. не дало результатів [4]. Більш серйозне занепокоєння англійців викликали звернення О'Нейла у 1566 р. до шотландської королеви Марії Стюарт, якій він пропонував корону Ірландії, а також до французького короля Карла IX з проханням підтримати це клопотання і надіслати до Ірландії значні військові загопи. У разі виконання французами останнього побажання, О'Нейл погоджувався на прийняття верховенства Карла IX. Ці ж пропозиції містились і в листах до кардиналів Лорена і Гіза [5]. Але Марія була надто обтяжена власними справами і сама зверталась за допомогою до Іспанії, а у Франції в 1565 р. тільки закінчилась перша громадянська війна. До того ж королівський уряд Франції взяв курс на спільні з Англією зусилля по стабілізації становища в Шотландії [6]. Тому ризикувати стосунками з Англією заради непевних

перспектив у Ірландії, в Парижі не збирались. Не зміг підтримати ірландців і Ватикан. Пій IV спромігся лише заохотити «принца Ольстера» (такий титул надав О'Нейлу Папа Римський) за його прихильність до католицької церкви [7].

Така загрозлива ситуація спонукала Єлизавету у 1566 р. до рішучих заходів щодо Ірландії. Влітку на острів прибув новий намісник сер Генрі Сідні з військовим поповненням. Втім більш результативним виявився метод таємної дипломатії. Вже в ході наступної експедиції О'Нейл зазнав поразки, а потім й загинув влітку 1567 р. [8], що й привело до замирення ірландців на півночі острова.

Настання спокою в Ірландії співпало у часі з відреченням Марії від корони Шотландії в липні 1567 р. За умов певної стабілізації відносин у британській політичній системі у 1567 — 1568 рр., у зовнішній політиці Єлизавети на перший план поступово висувалась континентальна політика. Тревогу, насамперед, викликала поява іспанської армії герцога Альби в Нідерландах, що відтіснило на задній план шотландські та ірландські події.

Та невдовзі, на Британських островах з 1569 р. розпочався новий виток розгортання політичної напруги. На цей раз більший європейський розголос мали переважно ірландські, а не шотландські справи, бо втеча Марії Стюарт у травні 1568 р. до Англії змінила і становище Марії, і роль Шотландії в європейській дипломатії. З цієї миті їх шляхи поступово відходять один від одного: Марія припиняє персоніфікувати Шотландію, а доля самої країни вже уособлюється в її сині Джеймсі VI. Власне, справа Марії поступово стає більш англійською і європейською, ніж шотландською.

Поява Марії в Англії поставило перед урядом питання щодо її подальшої долі. Певним чином вона вирішувалась на конференції, де розглядалась участь Марії у вбивстві її чоловіка Г. Дарнлі. Така форма гарантувала англійцям призначення вигідного для них вироку. В Таємній раді дебатовались декілька варіантів розв'язання справи: реставрація під жорстким контролем влади Марії; встановлення спільного правління Марії та її сина Джеймса VI при збереженні до повноліття короля вже існуючого регентства; визнання законності коронації Джеймса VI і регентського режиму, тобто відсторонення Марії взагалі від влади. Англійські документи свідчать, що у вересні — листопаді 1568 р. вибір між спільним правлінням Марії та Джеймса чи визнанням виключно влади Джеймса VI остаточно ще не був зроблений. Однак в жовтні з'явилися ознаки зміщення англійських акцентів у бік компромісного варіанту, тобто на користь спільного правління [9]. Але цього не бажала шотландська знать, яка під прикриттям регентства фактично захопила владу. Не випадково

виглядає поява «листів зі скриньки», офіційно представлених в грудні шотландською делегацією. Це внесло певний злам у настрої англійської сторони і у хід всього процесу: наприкінці 1568 р. англійці вирішили відмовитись від прийняття остаточного рішення і взагалі припинити розгляд справи.

10 січня 1569 р. У. Сесіль оголосив вердикт королеви Англії, яким відкидалися як звинувачення шотландських протестантських лордів королеви Марії, так і її звинувачення проти опозиціонерів. У вираші опинився тільки регентський уряд Шотландії: він отримав від Лондона позику у 5 тисяч фунтів стерлінгів тоді, коли Марія потрапила «у почесне затворництво». Про небезпеку надання колишній королеві права вільно покинути Англію свідчать документи папської курії. В червні 1568 р. папський нунцій у Франції єпископ Кенета писав папському нунцію в Іспанії архієпископу Россано, що в разі переїзду шотландської королеви до Франції зберігається надія на повернення, з допомогою французької корони, Шотландії до католицизму. Якщо ж Марія залишиться в Англії, то ці сподівання зведуться до мінімуму. Тому, з його точки зору, найвірогідніша поведінка Лондона полягала у затриманні шотландської королеви в Англії. Подібні міркування висловив у листі до Філіппа II вже і сам архієпископ Россано [10].

Це рішення влаштувало керівні кола як Англії, так й Шотландії. Фактично він означав визнання Лондоном переходу шотландської корони до Джеймса VI, а реальної влади — до регента Меррея. Вважається, що цей компроміс не влаштував тільки Марію Стюарт та її партію у Шотландії. Враховуючи, що їй не винесли вироку у вбивстві чоловіка, Марію фактично звільнили від звинувачення [11]. Це дозволило їй вже на початку 1569 р. надати широкі повноваження своїм прибічникам серед шотландських лордів і розпочати боротьбу за владу в Шотландії [12]. Країна знову опинилась на порозі громадянської війни.

Якщо в Шотландії події розгортались у сприятливому для Лондону напрямку, то на заході Британських островів, у Ірландії, ситуація для англійців загострилась. На межі 60-70-х рр. XVI ст. співпали декілька факторів, які спричинили широкомасштабне визвольне повстання 1569-1583 рр. в південній провінції Манстер. По-перше, розв'язавши руки в Шотландії, англійці поширили наступальні акції в Ірландії. По-друге, загострилася боротьба в Манстері між клановими вождями Батлерами, графами Ормондами і Джералдинами, графами Десмондами [13]. По-третє, значно більшу роль у боротьби проти англійців відіграла католицька церква [14]. Цього разу і

Рим, і Мадрид, хоча й не координували свої зусилля, діяли в одному напрямку.

Важливою могла бути позиція Іспанії, однак Філіпп II головну увагу приділяв Середземномор'ю, де продовжувалась війна з турками, та суто внутрішнім іспанським справам, пов'язаним із повстанням морисків. Внаслідок цього, Філіпп II відмовився від наступальної тактики в Ірландії і обмежився методами таємної дипломатії. Сучасники тих подій, як скажімо Ф. Сідні, не мали сумніву, що сусідні держави просто неспроможні втрутитись в ірландські справи зважаючи на свої внутрішні ускладнення [15]. Тому майже до кінця 1570-х рр. ірландське повстання розвивалось, хоча й за підтримки папського Риму, але без прямого іноземного втручання.

Визвольний рух ірландців активізувався після надходження повідомлень про події Варфоломеївської ночі. Католицькі священники і монахи провели спеціальні збори, а потім розійшлися по графствах країни, щоб підняти народ на боротьбу з англійцями. Із Манстера заворушення перекинулись на Коннот і прикордонні райони Пеля. Призначений у 1570 р. лорд-президент Манстера Джон Перрот, маючи всього 700 солдатів, довгий час не міг нічого вдіяти проти ірландців. Тільки у 1573 р. йому вдалося розбити ірландців і Д. Фіцморіс виїхав на континент [16]. На декілька років Ірландія припинила відволікати увагу Лондона від інших подій.

В кінці 1570-х рр. сприятливо для Англії складалось «шотландське питання». За текстом «Короткої пам'ятки про стан справ королівства», яку склав У. Сесіль, головний радник королеви на початку 1569 р., Шотландії на той час приділялось мало уваги. Одною фразою зазначалось, що шотландський режим потребує підтримки. Однак У. Сесіль вважав вкрай небажаним можливий шлюбний союз Марії з представником будь-якої ворожої династії [17].

Шлюбне майбуття Марії все ще турбувало всіх, хто так чи інакше опинився причетним до її справи. У власне британському просторі воно перестало відігравати роль політикоформуючого чинника. Можливо, останнім сплеском зацікавленості У. Сесіля у вигідному для Лондона шлюбному історія висунення претенденти на руку Марії Стюарт герцога Норфолка. Джерела не дозволяють однозначно відповісти на запитання, хто стояв за всім цим: чи то герцог Норфолк і граф Лестер намагались у такий спосіб зміцнити позиції у боротьбі з У. Сесілем, чи то останній прагнув дискредитувати герцога Норфолка в очах Єлизавети [18].

Північне повстання кінця 1569 р. виявило зв'язок між суто внутрішніми англійськими та

шотландськими і, меншою мірою, ірландськими подіями. Консолідація сил, що після закликів Марії відбувалась на початку 1569 р., помітно сприяла активізації католицьких феодалів і населення північних графств Англії. Однак об'єднання англійців і шотландців не відбулось. Більшу зацікавленість в англійських подіях виявили шотландські протестанти. Граф Меррей запропонував війська для придушення повстання і, головне, оголосив стан військової готовності у прикордонних районах, що схвально зустріли в Англії [19]. Шотландці доклали чимало зусиль для розшуку, арешту та видачі Лондону бунтівних католицьких лордів Англії, які знайшли притулок у Шотландії.

Наступні два роки стали визначальними у формуванні шотландської політики Лондона. Воно розгорталось під впливом трьох чинників: переговорів в Англії 1570-1571 рр. стосовно долі Марії Стюарт; змін у зовнішній політиці Англії, насамперед покращення відносин з Францією в 1571-1572 рр.; ускладнень в Ірландії.

У переговорах відносно Марії брали участь представники Англії та Шотландії, прибічники як королеви, так і її сина. На цей раз англійці більш чітко визначились із власною позицією, вимагаючи визнання короля Джеймса VI [20]. Цим самим, вони йшли на стабілізацію становища в Шотландії з опорою на контрольований регентський режим, щоб у такий спосіб нормалізувати англо-шотландські відносини та продемонструвати Франції та Іспанії свої зусилля по розв'язанню шотландської проблеми.

Стримуючим чинником для Лондона, як і раніше, залишалась позиція Франції. Однак складнощі життя країни призвели до зниження її активності в Шотландії навіть після закінчення у 1570 р. громадянської війни і підписання Сен-Жерменського миру. Вплив ірландського фактору на шотландську політику Лондона зовні здавався малопомітним, але, враховуючи, що англійцям доводилось продовжувати боротьбу із загонами Д. Фіцморіса, уряд був змушений приділяти Шотландії уваги менше, ніж того вимагала ситуація.

Значною віхою в розвитку британської і особливо шотландської політики Англії став Блуаський договір. Він ліквідував «шотландський вузол» у відносинах між Англією і Францією на користь першої. Фактично, Единбург потрапляв у сферу впливу Англії. Виключались і спроби французького втручання в ірландські справи на боці її кланових вождів. Втихомирення в англійському варіанті Шотландії та Ірландії сприяло закріпленню за Англією статусу доміанти Британських островів у європейському міжнародному полі.

Проте, скористатись перевагами угоди одразу після її підписання англійці не могли, а тому й не

форсували події, оскільки на черзі стояло врегулювання англо-іспанських відносин. У Лондоні розуміли всю небезпеку прямого втручання у внутрішнє життя північного сусіда. На переговорах, які проходили наприкінці 1571 р. у місті Беріку між англійцями та шотландцями, з'ясувалось, наскільки непримиренними були підходи сторін до питання врегулювання і наскільки далекими вони були від компромісу [21]. Знадобився шок Варфоломійської ночі, щоб антирегентські сили зрозуміли всю безнадійність сподівань на французьку допомогу. Напередодні кривавих подій у Франції У. Мейтленд вже цілком пророцьки висловився: «У Франції дружби ми не знайшли» [22]. Так само марними виявились спроби самої Марії та її прибічників добитись підтримки з боку Іспанії. Філіпп II не виявив особливої зацікавленості у шотландській справі й обмежився наданням опозиційним силам незначних грошових сум і партії зброї [23].

Тиск зовнішньополітичних чинників, так само як і розкол опозиційних сил і зростання проанглійських симпатій, сприяли посиленню регентського режиму, що, в свою чергу, створювало умови для безпосереднього втручання в шотландські справи. В березні 1573 р. розпочалась підготовка до шотландської експедиції, а в середині квітня англійські війська оточили замок Единбурга. На цей раз, у порівнянні з подіями 1559-1560 рр., Франція, а тим більш, Іспанія офіційно ніяк не прореагували. В Шотландії утвердився регентський режим графа Мортонна, який прислухався до порад, що йшли з Лондону.

1572-1573 рр. виявились переломними в політиці Англії на Британських островах. Єлизавета як королева Ірландії проводила жорсткий курс на підкорення ірландських кланових вождів, які не бажали визнавати її владу. Дефіцит у 380 тисяч фунтів стерлінгів завдала ірландська політика за 1558-1572 рр. [24], що пояснюється майже безперервною боротьбою ірландців проти англійського наступу. Ресурсів, в першу чергу військових і фінансових, для реалізації планів англійської корони завжди не вистачало. Не останню роль у неспроможності англійського уряду приділяти відповідну увагу ірландським подіям відігравали також обставини міжнародного порядку. Надзвичайно тісним був зв'язок ірландської політики з шотландським і французьким курсом Англії. Перший, порівняно з іншими напрямками політики, в 1560-ті — на початку 1570-х рр. завжди відводилось другорядне значення. Навпаки, шотландська і французька політика королівського уряду Єлизавети залишалась в цей період пріоритетною.

«Новий курс» у вигляді «дипломатичної революції» [25] знайшов найбільш яскраве втілення

у стосунках Англії з Францією і став гарантом змін у взаєминах між Лондоном і Единбургом. 1572 — 1573 рр. підвели підсумок розвитку англо-шотландських взаємин після Като-Камбрійського миру. Відносини двох держав еволюціонували від рівноправних до стану політичної залежності Шотландії від Англії у формі союзу. Внаслідок цього біполярна структура міжнародних відносин на Британських островах перетворилась на однополярну. Шотландія визнала фактичну гегемонію Англії, навіть право Лондона корегувати її зовнішньополітичний курс. Покращення для Англії ситуації на півночі Британських островів дозволило Таємній раді Єлизавети зосередити сили в Ірландії і розгромити Д. Фіцморіса. Сподівання англійських урядовців на замирення Ірландії спонукали їх звільнити з англійської в'язниці й повернути на батьківщину графа Д. Десмонда та його брата, які в травні 1573 р. визнали владу Єлизавети.

Ірландські і шотландські події наочно засвідчили переваги «нового курсу». Те, чого Лондон прагнув впродовж багатьох років — нейтралізації Шотландії та замирення Ірландії — вдалося досягти мінімальними зусиллями і в мінімальні строки. Боротьба за визнання корон Англії та Ірландії за Єлизаветою фактично завершилась. Зі свого боку, Єлизавета погодилась з переходом шотландської корони до Джеймса VI. Всі ці обставини міжнародної політики на західній периферії європейського політичного простору свідчать про значущість для Лондона відокремленої британської політики. В результаті перерозподілу сил в острівній регіональній системі, функції центру перейшли до Англії, а Шотландія опинилась витісненою на другорядну позицію. Не менш важливим став і факт визнання європейськими країнами входження Шотландії до сфери пріоритетних інтересів Англії. В результаті англійської політики отримали можливість для проведення більш активного і цілеспрямованого зовнішньополітичного курсу на інших напрямках.

Література:

1. Дьомін О. Б. Англо-французькі відносини та «дипломатична революція» зовнішньої політики Єлизавети I Тюдор / О. Б. Дьомін // Питання нової та новітньої історії. — В. 42. — К., 1996; Дьомін О. Б. «Ірландське питання» в британській політиці королеви Єлизавети у 60-і роки XVI ст. / О. Б. Дьомін // Записки історичного факультету Одеського державного університету ім. І.І. Мечникова. — Вип. 10. — Одеса, 2000; Дьомін О. Б. Біля витоків англійського атлантизму. Зовнішня політика Англії кінця 50-х — кінця 80-х років XVI ст. / О. Б. Дьомін — Одеса, 2001.

2. Calendar of State Papers relating to Ireland. — V.I — XI. — L., 1865 — 1912. — (Далі — CSP. Ireland). — V. I. — P.289; Calendar of State Papers, relating to English affairs, preserved in, or originally belonging to, the archives of Simancas / Ed. by S. Hume. — In 4 v. — L.,

- 1892 – 1899. – (Далі – CSP. Spain). – V. I. – P. 539, 547, 550, 569, 578, 580.
3. Neale J. E. Elizabeth I and her Parliaments, 1559 – 1581 / J. E. Neale. – L., 1953. – P. 136–137.
4. Documents from Simancas relating to the reign of Elizabeth / Ed. by S. Hall. – L., 1865. – P. 83–91.
5. CSP. Ireland. – V. I. – P. 266, 298–299; Camden W. The History of the most renowned and victorious Princess Elizabeth Late Queen of Elizabeth / Ed. by W.T. MacCaffrey. – Chicago, 1970. – (Далі – Camden). – P. 81; Осипова Т. С. Освободительная борьба ирландского народа против английской колонизации (вт. половина XVI – начало XVII в.) / Т. С. Осипова. – М., 1962. – С. 81–83.
6. Брандт М. Ю. Шотландия в европейской системе государств (вторая половина XVI века) / М. Ю. Брандт. – М., 1993. – С. 75–76.
7. Black J. B. The Reign of Elizabeth / J. B. Black. – Oxford, 1937. – P. 390.
8. Осипова Т. С. Освободительная борьба ирландского народа против английской колонизации (вт. половина XVI – начало XVII в.) – С. 84–91; Morton G. Elizabethan Ireland / G. Morton. – L., 1971. – P. 30–33.
9. Calendar of the State Papers relating to Scotland and Mary, Queen of Scots. – In 13 v. – Edinburgh, 1898 – 1969. – (Далі – CSP. Scot.). – V. II. – № 679, 708, 823, 846, 886.
10. Calendar of State Papers, relating to English affairs, preserved principally at Rome, in Vatican archives and library. – In 2v. – L., 1916–1926. – (Далі – CSP. Rome.). – V.I. – P. 277, 279.
11. Earl Birkenhead. Famous Trials of History. – N.Y., 1926. – P. 18; Брандт М. Ю. Шотландия в европейской системе государств (вторая половина XVI века). – С. 92.
12. CSP. Scot. – V.II. – № 1017; Donaldson G. The first trial of Mary Queen of Scots / G. Donaldson. – N.Y., 1969. – P. 208–209.
13. Осипова Т.С. Освободительная борьба ирландского народа против английской колонизации (вт. половина XVI – начало XVII в.). – С. 99–100.
14. Bayne C. G. Anglo-Roman Relations 1558–1565 / C. G. Bayne. – Oxford, 1913. – P. 182–200; CSP. Rome. – V. I. – P. 266–267.
15. CSP. Ireland. – V. I. – P. 401, 443, 446; CSP. Spain. – V. II. – P. 210–211; Sidney F. Discourse of Irish Affairs / F. Sidney // Elizabethan Ireland. A Selection of Writings by Elizabethan Writers on Ireland. – L., 1983. – P. 37; Falls C. Elizabeth's Irish Wars / C. Falls. – L., 1950. – P. 123–124.
16. Осипова Т.С. Освободительная борьба ирландского народа против английской колонизации (вт. половина XVI – начало XVII в.). – С. 100–101, 104–106; Morton G. Elizabethan Ireland. – P. 43–52.
17. A Collection of State Papers, relating to affairs in the reigns of king Henry VIII, Edward VI, Mary and Elizabeth, left by William Cecil, Lord Burghley. – In 2 v. – L., 1740–1759. – V. I. – P. 579–580.
18. Read C. Mr. Secretary Cecil and Queen Elizabeth / C. Read. – L., 1955. – V. I. – P. 446–448.
19. MacCaffrey W. T. The Shaping of the Elizabethan Regime / W. T. MacCaffrey. – Princeton, 1968. – P. 206.
20. Read C. Lord Burghley and Queen Elizabeth / C. Read. – N. Y., 1960. – P. 73–75.
21. CSP. Scot. – V.IV. – № 28, 51, 55, 78, 158...
22. Ibid. – № 257, 417.
23. Ibid. – V.III. – № 385, 429, 600; V.IV. – № 132, 228; Camden. – P. 427–429.
24. Осипова Т.С. Освободительная борьба ирландского народа против английской колонизации (вт. половина XVI – начало XVII в.). – С. 92.
25. Дьомін О.Б. Біля витоків англійського атлантизму. Зовнішня політика Англії кінця 50-х – кінця 80-х років XVI ст. – С. 117–148.

Дёмин О.Б. Британская политика королевы Елизаветы Тюдор во второй половине 60-х годов XVI века. – Статья.

Аннотация. В статье анализируется взаимосвязь шотландской политики Англии и «ирландского вопроса» в годы правления королевы Елизаветы (1558 – 1603), показано влияние британской политики на внешнеполитический курс страны.

Ключевые слова: Англия, Ирландия, Елизавета Тюдор, британская политика, международные отношения.

Dyomin O.B. British policy of the Queen Elizabeth Tudor in the second half of the 1560s. – Article.

Summary. Interaction of the Scottish policy of the England and «Irish issue» during the Queen's Elizabeth government (1558-1603) is analyzed in the article as well as influence of the British policy to the foreign policy of the state is examined.

Key words: England, Ireland, Elizabeth Tudor, British policy, international relations.